

Wojciech Kalinowski

Europejskie kolokwium w sprawie inwentarzy zabytków sztuki

Ochrona Zabytków 34/3-4 (134-135), 229

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Również działalność eksportowa PKZ winna być utrzymana w takich granicach, ażeby nie odbijała się negatywnie na realizacji potrzeb konserwatorskich w kraju. Zyski dewizowe z działalności eksportowej PKZ winny być obracane w 50% na potrzeby tego przedsiębiorstwa, a pozostałe 50% odprowadzane na konto Społecznego Funduszu Ochrony Zabytków.

6. Postulujemy rozszerzenie udziału jednostek gospodarki nieuspołecznionej w rewaloryzacji i konserwacji zabytków, poprzez likwidację limitów organiczających możliwość korzystania z ich usług przy tego rodzaju pracach.

7. Postulujemy ukierunkowanie kształcenia absolwentów architektury pod kątem umiejętności działania w środowisku zastanym i połączenia ambicji twórczych z wymaganiami wynikającymi z obowiązku ciągłości kulturowej. Konieczna jest przebudowa programu studiów w kierunku zwiększenia liczby godzin na przedmioty związane z ochroną zabytków, jak historia sztuki i architektury, ogólna teoria ochrony zabytków itp., nawet gdyby to miało pociągnąć za sobą przedłużenie trwania studiów.

8. Domagamy się przeanalizowania programów nauczania wszystkich szkół stopnia podstawowego i średniego pod kątem

liczby godzin przeznaczonych na historię sztuki i wiedzę o zabytkach. Analiza taka winna być przeprowadzona przy współpracy historyków sztuki wytypowanych przez oddziały SHS, a rezultatem jej winno być zwiększenie liczby godzin nauczania przeznaczonych na te przedmioty.

9. Postulujemy zasadnicze zwiększenie liczby studiów podyplomowych w zakresie nauk konserwatorskich i zobowiązanie uczelni do ich zorganizowania w myśl zasady permanentnego kształcenia kadr. Profil tych studiów powinien być w każdej uczelni inny. Pracownicy odpowiedzialni za ochronę zabytków (personel WKZ, BDZ itp.) powinni być zobowiązani do okresowego poszerzania swoich wiadomości na tych studiach, np. co 5 lub 7 lat.

10. Domagamy się bezwzględnego egzekwowania ujętego w *Ustawie o ochronie dóbr kultury i o muzeach* z 1962 r. obowiązku pełnej dokumentacji wszystkich obiektów architektonicznych przeznaczonych do rozbiórki, jeżeli powstały one przed rokiem 1939.

11. Postulujemy obowiązek publikowania rocznych sprawozdań z działalności wszystkich WKZ w periodykach ogólnodostępnych, w ciągu roku kalendarzowego następującego bezpośrednio po okresie sprawozdawczym.

12. Domagamy się zorganizowania przez PKZ lub Ośrodek Dokumentacji Zabytków (ODZ) Centralnego Archiwum Dokumentacji Konserwatorskich, niezależnie od archiwów istniejących przy WKZ. Postulat ten winien być zrealizowany przed 31.XII.1982 r.

13. Wobec licznych sygnałów donoszących o braku zainteresowania ze strony archiwów państwowych dawnymi archiwami budowlanymi i geodezyjnymi, a w szczególności katastralnymi, należy wymagać obligatoryjnego przyjmowania tych papierów materiałów przez WAP.

14. W celu właściwego ukierunkowania planów zagospodarowania przestrzennego kraju uważamy za bezwzględnie konieczne włączenie WKZ do zespołów opracowywujących te plany.

15. Domagamy się przywrócenia wydawania katalogu zabytków techniki i architektury przemysłowej w oparciu o prace inwentaryzacyjne prowadzone przez Instytut Historii Kultury Materialnej PAN. Katalog ten, obok *Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce*, stanowi bezcenny materiał pomocniczy przy opracowywaniu planów zagospodarowania przestrzennego kraju.

Tadeusz Rudkowski

EUROPEJSKIE KOLOKWIMUM W SPRAWIE INWENTARZY ZABYTEKÓW SZTUKI

W dniach 27—30 października 1980 r. w ośrodku szkoleniowo-konferencyjnym Bischoffsheim (koło Strasburga) zorganizowane zostało przez Inventaire Général des Monuments et des Richesses Artistiques de la France (przy Ministerstwie Kultury i Informacji) kolokwium na temat europejskich inwentarzy zabytków sztuki. Było to niewątpliwie największe dotychczasowe spotkanie poświęcone tym zagadnieniom; wzięło w nim udział około 100 specjalistów z 27 krajów europejskich oraz 8 pozaeuropejskich (jako obserwatorzy) oraz przedstawiciele: Międzynarodowego Komitetu Historii Sztuki, ICOMOS, Rady Europejskiej, Instytutu Kulturalnego Afryki oraz Organizacji ds. Muzeów, Zabytków i Miejsc Historycznych w Afryce. Ze strony polskiej uczestniczyli: prof. dr hab. arch. Wojciech Kalinowski, doc. dr hab. Jerzy Łoziński (Instytut Sztuki PAN) oraz prof. dr hab. Zygmunt Świechowski (Instytut Urbanistyki i Architektury Politechniki Łódzkiej).

W trakcie trwania kolokwium wygłoszono 25 referatów w dwóch grupach problemowych: 1) zagadnienia naukowe inwentaryzacji zabytków; 2) zagadnienia polityki inwentaryzacyjnej.

Przedstawiciele Polski wygłosili dwa referaty:

Jerzy Łoziński, *Die Grenzen des Informationsbereichs im „Katalog der Kunstdenkmäler in Polen“* (Granice zakresu informacji w *Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce*);

Wojciech Kalinowski, *Die Rolle der Denkmalskartei in Schutz- und Pflegepolitik in Polen* (Rola ewidencji zabytków w polityce ochrony i konserwacji w Polsce).

Z kolokwium połączony był pokaz wydawnictw katalogów zabytków z całej Europy, z których większość wykazywała niezwykle wysoki poziom naukowy i edytorski (Francja, Szwajcaria, Belgia i in.) oraz wystawa prezentująca zasady pracy i dorobek *L'inventaire général des monuments et des richesses artistiques de la France*. Należało tu podziwiać wysoki poziom wyposażenia technicznego grup inwentaryzacyjnych oraz doskonałość wykonywanych pomiarów inwentaryzacyjnych i zdjęć fotograficznych. W dużym formacie i doskonałej szacie graficznej ukazały się dotychczas inwentarze następujących kantonów: Carhaix-Plouguer, Guebwiller, Peyrehorade, Aigues-Mortes, Saverne, Faouët et Gourin, Ile de Ré, Lyons la Foret, Thann. Szczególną uwagę zwracają tu publikacje terminologiczno-metodologiczne *Inwentarza*, jako niezbędna pomoc w pracach inwentaryzacyjnych, np. *Vocabulaire de L'architecture*, *Tapiserie — méthode + vocabulaire* oraz *La Sculpture — méthode et vocabulaire*.

Oceniając niezwykle wysoko działalność inwentaryzacyjną we Francji, należy jednocześnie zdawać sobie sprawę z bardzo dużych kosztów tej akcji oraz czasu, jaki będzie niezbędny do przeprowadzenia jej w całym kraju. W tym świetle nasz skromny *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce*,

w niedoskonałej może formie graficznej, ma tę wyższość, że objął już prawie połowę obszaru Polski.

Sprawy ewidencji zabytków dla potrzeb ich ochrony i konserwacji były na kolokwium problemem marginalnym, niemniej jednak polska metoda ewidencji zabytków (od archeologii do zabytków ruchomych) spotkała się z dużym zainteresowaniem i życzliwą oceną.

Wyłoniona z uczestników kolokwium komisja opracowała wnioski końcowe z obrad, w których podkreślono konieczność stałej wymiany informacji w zakresie inwentaryzacji zabytków i powołania stałego biura informacyjnego. Zwrócono również uwagę na konieczność współpracy w zakresie metod inwentaryzacji, w tym również zastosowania maszyn cyfrowych. Postulowano też kontynuację prac nad inwentarzami rzeczowymi (np. tzw. korpus witraży) przy współudziale wszystkich krajów europejskich.

Po spotkaniu grupy ekspertów UNESCO w Warszawie w 1977 r. była to następna konfrontacja metod inwentaryzacji i ewidencji zabytków w Europie. Rozszerzenie ogólnoeuropejskiej współpracy w tym zakresie pod auspicjami organizacji międzynarodowych jest jednym z bardzo ważnych zagadnień polityki kulturalnej.

Wojciech Kalinowski